

ΙΘΑΚΗ ΚΑΙ ΔΑΙΡΠΦΕΛΔ

ο ζήτημα τῆς Ὀμηρικῆς Ἰθάκης, περὶ τὴν λύσιν τοῦ ὁποίου φιλόλογοι, γεωγράφοι καὶ ἀρχαιολόγοι μετὰ ζήλου καὶ ἀμύλλης ἠσχολήθησαν

καὶ περὶ τοῦ ὁποίου πολλὰ ἐγράφησαν καὶ πολλὰ γινώμει καὶ θεωρίας καὶ ὑποθέσεις ἐξηγήθησαν καὶ διεισιπώθησαν, προσέλαβεν ἐπ' ἐσχάτων νέαν μορφήν καὶ εἶπερ ποτὲ καὶ ἄλλοτε ἐφείλκυσεν ἐφ' ἑαυτὸ τὴν προσοχὴν τῶν ἐπιστημόνων καὶ τῶν ἐνδιαφερομένων ἐν γένει. Ἡ ἐπ' αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ κ. Dörpfeld, διευθυντοῦ τῆς ἐν Ἀθήναις Γερμανικῆς ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς, ἐξενεχθεῖσα νέα θεωρία, παρουσίασεν αὐτὸ ὑπὸ ὄλως διάφορον ὄψιν, νύρυνε τὸ πεδῖον τῆς ἐρεῦνης καὶ ἐγένετο αἰτία νέων ἐρευνῶν καὶ νέων μετὰ τῶν ἐπιστημόνων συζητήσεων. Τὸ ζήτημα ἤδη ἀνεκινήθη μετὰ πλείονος ἢ κατὰ τὸ παρελθὸν ζωηρότητος, οὐ μόνον δ' οἱ εἰδικότερον περὶ τὰ τοιαῦτα ἀσχολούμενοι, ἀλλ' ἀπλῶς εἰπεῖν πάντες οἱ ὅπωςδὴποτε ἐνδιαφερόμενοι καὶ τῶν Ὀμηρικῶν ἐπῶν μεμνημένοι ἐστρεψάν τὴν προσοχὴν αὐτῶν ἐπ' αὐτοῦ καὶ μετ' ἐνδιαφέροντος ἤρξαντο μελετῶντες καὶ ἐξετάζοντες αὐτὸ ὑπὸ τὴν νέαν ταύτην φάσιν, εἰς ἣν διὰ τῆς θεωρίας τοῦ ῥηξικελεύθου ἀρχαιολόγου εἰσῆλθε.

Πέντε ἀκριδῶς παρῆλθον ἔτη, ἀφ' ἧς ἐποχῆς ὁ κ. Dörpfeld καθίστη γινωστὴν τὴν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου γνώμην αὐτοῦ καὶ διειτύπου τὴν παράδοξον θεωρίαν ὅτι Ὀμηρικὴ Ἰθάκη δὲν εἶνε ἢ μέχρι σήμερον φέρουσα τὸ ἐνδοξον τοῦτο ὄνομα καὶ ἐπὶ τόσους αἰῶνας ὡς πατρίς τοῦ Ὀδυσσεῶς τιμωμένη νῆσος τοῦ Ἰονίου Πελάγους, ἀλλ' ἢ γείτων ταύτην Λευκάς. Τὰ πρὸς ἀταρτασίαν τῆς θεωρίας ταύτης ἀπαιτούμενα στοιχεία καὶ τὰ πρὸς ὑποστήριξιν αὐτῆς ἐπιχειρήματα ἠρύσατο ὁ κ. Dörpfeld ἐκ τοῦ ἔπους αὐτοῦ, οὕτω δ' ἐθεμελίωσε ταύτην, ὡς φρονεῖ, ἐπὶ θεμελίων ἐδραίων καὶ βάσεων ἀκλονήτων. Πρὸς Ἰδρυσὶν τῆς νέας ταύτης θεωρίας ἠγάγκασεν αὐτὸν ἢ δυσχέρεια, εἰς ἣν εἰσέβη, ὡς καὶ πάντες οἱ ἀρχαῖοι καὶ νεώτεροι φιλόλογοι, ἀρχαιολόγοι καὶ ἐρμηνευταὶ τῶν Ὀμηρικῶν ἐπῶν, περὶ τὸν καθορισμὸν τῶν διαφόρων ἐν τοῖς ἔπεισι μνημονευομένων μερῶν καὶ τοπογραφικῶν σημείων τῶν ἀναφερομένων εἰς τὰς νήσους καὶ χώρας τὰς τὸ βασίλειον τοῦ Ὀδυσσεῶς ἀποτελοῦσας καὶ τὸν συμβιβασμὸν τούτων πρὸς τὴν σημερινὴν κατάστασιν. Εἶνε πανθομολογούμενον, ὅτι

αἱ μαρτυρίαι τοῦ ἔπους δὲν συμφωνοῦσιν οὐδὲ συμβιβάζονται ἐν πᾶσι πρὸς τὴν παράδοσιν καὶ τὴν πραγματικότητα· τοῦτο δ' ὑπῆρξεν ἢ ἀφορμὴ τῶν μακρῶν καὶ ἀγόνων μετὰ τῶν ἐρμηνευτῶν τῶν Ὀμηρικῶν ἐπῶν καὶ τῶν ἀρχαιολόγων συζητήσεων καὶ ἐπιστημονικῶν διενέξεων καὶ τῶν ποικίλων καὶ ἐνίοτε παραδόξων καὶ βεβιασμένων θεωριῶν καὶ ἐρμηνειῶν, δι' ὧν ἐκάστοτε ἐπειράθησαν τὰ ἀσαφῆ ταῦτα καὶ σκοτεινὰ χωρία τοῦ Ὀμήρου νὰ σαφηνίσωσι καὶ διαφωτίσωσι.

Μακρὸς βίαν θὰ καθίστατο ὁ λόγος καὶ ἐκτὸς τοῦ σκοποῦ τῆς ἡμετέρας διατριβῆς θὰ ἦτο, ἂν ἐπεχειροῦμεν νὰ ἐκθέσωμεν ἐνταῦθα, ἔστω καὶ συντόμως, τὴν ἱστορίαν τοῦ ζητήματος καὶ νὰ παραθέσωμεν τὰς διαφόρους γνώμας καὶ ὑποθέσεις τὰς ἐπ' αὐτοῦ ἐξενεχθείσας καὶ νὰ ἐξετάσωμεν τὰ ὑπὲρ ἢ κατὰ ἐπιχειρήματα, τὰ ὅποια ἐκ τοῦ ἔπους τοῦ ἐνιαχοῦ ἀληθῶς γριφώδους καὶ βριθόντος ἀσαφειῶν καὶ ἀοριστολογιῶν καὶ πάσης τῆς ἐντέχνου περικοσμῆσεως καὶ κατὰ τὸ δοκοῦν καὶ συμφέρον τῷ ποιητῇ μεταβολῆς καὶ παραστάσεως τῶν περιεχομένων ἐν αὐτῷ ἀρμόμενοι μετεχειρίσθησαν ἐν τῇ διεξαγωγῇ τοῦ ἐπιστημονικοῦ τούτου ἀγῶνος οἱ συζητηταὶ. Σκοπὸς ἡμῶν ἐνταῦθα εἶνε τὴν τελευταίαν θεωρίαν, τὴν ὁμολογουμένως πασῶν τολμηροτέραν, ἀπλῶς νὰ ἐκθέσωμεν, ὅπως ταύτην λεπτομερῶς πως καὶ ὑπὸ τὴν τελειοτέραν αὐτῆς μορφήν παρουσιάσωμεν εἰς τοὺς ἐνδιαφερομένους. Δημοσιευθεῖσης μάλιστα πρὸ ὀλίγου χρόνου τῆς νέας τοῦ κ. Dörpfeld σχετικῶς πρὸς τὸ ζήτημα πραγματείας, τῆς ἐπιγραφόμενης «Leukas» zwei Aufätze über das homerische Ithaka, Athen 1905, ἐν ἣ ἀναδημοσιεύεται ἡ θεωρία μετὰ τινων νεωτέρων ποσοθηκῶν καὶ τροποποιήσεων ὑπὸ τοῦ κ. Dörpfeld ἐπενεχθεισῶν, εὐκαιρον, ἐθεωρήσαμεν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς πραγματείας ταύτης καὶ πρόφορικῶν τινων διασαφῆσεων καὶ ἐπιξηγήσεων, ἃς ὁ κ. Dörpfeld πάνυ προθύμως παρέσχεν ἡμῖν ἐσχάτως ἐν Ἀθήναις, νὰ ἐκθέσωμεν τὰ τῆς θεωρίας ταύτης ἥτις, ὡς προεῖρηται, οὐ μικρὰν ἐντύπωσιν εἰς τοὺς κύκλους τῶν ἐπιστημόνων παρήγαγε καὶ προώρισται βεβαίως σπουδαίαν θέσιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ ζητήματος τῆς Ὀμηρικῆς Ἰθάκης καὶ τῆς Ὀμηρικῆς Γεωγραφίας ἐν γένει νὰ καταλάβῃ. Τούτου ἕνεκα ἀπέχομεν πάσης συζητήσεως καὶ κρίσεως ἐπ' αὐτῆς· εἰς ἄλλους εἰδικωτέρους ἀπέκειται νὰ ἐπιληφθῶσι τῆς μελέτης καὶ τοῦ ἐλέγχου τῶν στοιχείων καὶ ἐπιχειρημάτων τῆς νέας θεωρίας καὶ ν' ἀποδείξωσιν, ἂν ὄντως στηρίζηται αὐτή, κατὰ τὴν φάσιν τοῦ ἐξενεγκόντος αὐτὴν, ἐπιστερεῶν καὶ ἀκλονήτων θεμελιῶν. Φρονοῦμεν ἄλλως τε ὅτι εἰς τὰ τοιαύτης φύσεως ζητήματα μόνον αἱ ἀνασκαφαὶ πρέπει νὰ θεωρῶνται ὡς ἡ λυθία λίθος καὶ ὁ γνώμων τῆς ὀρθότητος ἢ

πλάνημελείας τῶν προτεινομένων λύσεων καὶ γνώμων. Αἱ θεωρητικαὶ λύσεις, ὅσον τέλειαι καὶ ἀν φαίνονται, οὐδέποτε πρέπει νὰ θεωρῶνται ὀριστικαὶ καὶ οὕτως εἰπεῖν τελεσιδίκου μακρὰ πείρα ἐπὶ τοῦ προκειμένου διδάσκει ἡμᾶς ὅτι ὀφείλομεν πᾶσαν τοιαύτην λύσιν μετ' ἐπιφυλάξεως ν' ἀποδεχώμεθα· διότι ποσάκις δὲν συνέβη θεωρία τέλειαι κατὰ τὸ φαινόμενον καὶ ἀκαταμάχητοι νὰ διαλύωνται ὡς ἰστὸς ἀράχνης καὶ νὰ ἐκμυδενίζονται εἰς τὸ πρῶτον κτύπημα τῆ- ὀκαπάνης! Οὐδεὶς δ' ἀγνοεῖ οἷας ἐκπλήξεις παρουσιάζει ἐνίοτε ἡ ὀκαπάνη καὶ μετὰ πόσης τραγικῆς ἐρωονείας ἀπάντη διὰ τῶν πραγμάτων εἰς τὰς εὐφροδότερας καὶ κριτικωτέρας κατὰ τὸ φαινόμενον θεωρίας καὶ εἰκασίας.

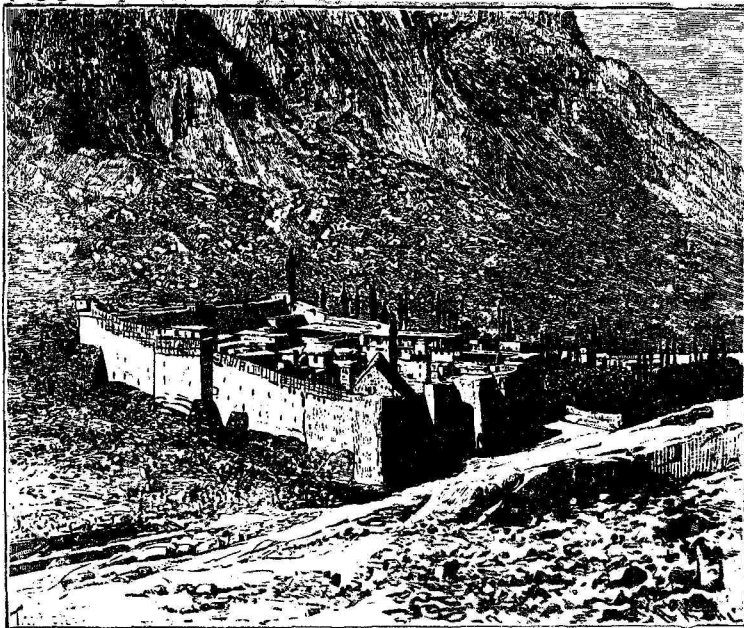
Τὰ χωρία τῆς Ὀδυσσεΐας καὶ Ἰλιάδος τὰναφερόμενα εἰς τὸ γεωγραφικὸν μέρος ὑπῆρξαν, ὡς προείρηται, ἀφορμὴ τῶν συζητήσεων παρὰ τε τοῖς ἀρχαίοις καὶ τοῖς νεωτέροις ἐρμηνευταῖς. Ἐν τῇ Ὀδυσσεΐᾳ (1; 21—24) μνημονεύονται ὡς ἀποτελοῦσαι τὸ βασίλειον τοῦ Ὀδυσσεὺς πολλαὶ νῆσοι, ὧν τέσσαρες ἀναφέρονται ὀνομασί, αἱ Ἰθάκη, Δουλίχιον, Σάμη καὶ Ζάκυνθος· αἱ τέσσαρες αὗται νῆσοι ἀναφέρονται καὶ ἐν ἄλλοις τῆς Ὀδυσσεΐας χωρίοις (α, 245, π, 123) καὶ εἰς τὸν Ὀμηρικὸν ὕμνον πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα (ὀτίχ, 250). Ἐν τῷ ἐν τῇ Ἰλιάδι ὁμως καταλόγῳ τῶν νεῶν (B, 631) ἀναφέρονται ἐν μέρει ἄλλαι νῆσοι ὡς ἀνήκουσαι εἰς τὸ βασίλειον τοῦ Ὀδυσσεὺς, αἱ Ἰθάκη, Νῆριτον, Κροκύλεια, Αἰγίλη, Ζάκυνθος καὶ Σάμος. Ἀλλ' αἱ ἐν τῇ Ὀδυσσεΐᾳ ἀναφερόμεναι τέσσαρες νῆσοι δὲν ἀνευρίσκοντο πράγματι δὲ τρεῖς μόνον ὑπῆρχον, αἱ Ἰθάκη, Κεφαλληνία καὶ Ζάκυνθος· καὶ ἐπειδὴ ἐπὶ τῶν τριῶν τούτων νήσων ἠδύνατο νὰ διαγνωθῶσι τὰ τρία Ὀμηρικὰ ὀνόματα ἀποδιδομένου τοῦ ὀνόματος Ἰθάκη εἰς τὴν κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους καὶ πάντοτε μέχρι σήμερον φέρουσαν τοῦτο νῆσον, τοῦ ὀνόματος Σάμη εἰς τὴν Κεφαλληνίαν, ἐφ' ἧς κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους ἔκειτο ἡ Σάμη, καὶ τοῦ ὀνόματος Ζάκυνθος εἰς τὴν μέχρι σήμερον καλουμένην νῆσον, ἡ ἔλλειπουσα τετάρτη νῆσος ἦτο τὸ Δουλίχιον. Περὶ τῆς θέσεως τοῦ Δουλιχίου ἠγέρθη μεγάλη παρὰ τοῖς ἀρχαίοις συζητήσις καὶ ποικίλαι γνώμαι ἐξηνέχθησαν, ὧν τινὰς διέσωσεν ὁ Στράβων οὕτω τινές, ὡς ὁ Ἐλλάνικος, παρεδέχοντο ὅτι Δουλίχιον ἦτο ὀλόκληρος ἡ νῆσος Κεφαλληνία, ἄλλοι, ὡς ὁ Φερικύδης καὶ Πausανίας, Δουλίχιον ἐθεώρουν τὴν χερσόνησον τῆς Κεφαλληνίας Παλικὴν πιστεύοντες εἰς τὴν γεωγραφικὴν ἀυθυπαρξίαν αὐτῆς κατὰ τοὺς ἀπωτάτους χρόνους· ὁ Στράβων ἀπορρίπτων τῆς γνώμας ταύτης ὡς μὴ συμβιβαζομένης πρὸς τὸ Ὀμηρικὸν κείμενον (ταῦτα δ' οὐχ Ὀμηρικὰ) ἀνευρίσκει τὸ Δουλίχιον μεταξὺ τῶν Ἐχινάδων νήσων, ὧν μία ἔκαλεῖτο ἐπὶ τῶν χρόνων αὐτοῦ Δολίχα (Στράβ. Γεωγρ. X).

Ποικιλώτεραι καὶ παραδοξότεραι εἶναι τῶν νεωτέρων αἱ γνώμαι περὶ τῆς θέσεως τοῦ Ὀμηρικοῦ Δουλιχίου τινές τούτων παρεδέχοντο τὴν γνώμην τῶν ἀρχαίων τῶν φρονούντων ὅτι Δουλίχιον εἶνε ἡ Παλικὴ χερσόνησος τῆς Κεφαλλ-

νίας· ἄλλοι συμμεριζόμενοι τὴν γνώμην τοῦ Στράβωνος ἀναζητοῦσι τοῦτο μεταξὺ τῶν Ἐχινάδων ἢ ἐπὶ τῆς ἀκαρνανιακῆς ἀκτῆς κατὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἀχελῷου ποταμοῦ, ἐνῶ ἄλλοι οὐ μόνον πρὸς ἄλλας τῶν παρακειμένων νήσων στρέφουσι τὰ βλέμματα καὶ ἀναζητοῦσιν ἐν αὐταῖς τὸ Δουλίχιον, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἐπεκτείνουσι τὰς ἐρεῦνας αὐτῶν· οὕτω ὁ Gell θεωρεῖ ὡς Δουλίχιον τὴν νησίδα Κάλαμον, ὁ Bérard τὸ Μεγανῆσι, ὁ Dodwell φρονεῖ ὅτι τὸ Δουλίχιον ἔκειτο κατὰ τὴν ΝΑ ἀκρὰν τῆς Κεφαλληνίας ὅτι δὲ κατεποντίσθη, ἴχνη δ' αὐτοῦ θεωρεῖ τὰς κατὰ τὴν θέσιν Κάκαβα παρὰ τὸ ἀκρωτήριον Μοῦντα ὑφάλους. Εἰς τὴν ἐγγὺς τῶν τριῶν τούτων νήσων κειμένην ἑτέραν, τὴν Λευκάδα, δὲν ἔστρεφον οἱ ἀρχαῖοι τὰ βλέμματα καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἐσκέφθη νὰ συμπεριλάβῃ καὶ ταύτην εἰς τὸν ὀρισμὸν τῶν ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου ἀναφερομένων νήσων, διότι παρεδέχοντο τότε ὅτι ἡ Λευκάς κατὰ τοὺς Ὀμηρικοὺς χρόνους ἦτο χερσόνησος τῆς Ἀκαρνανίας, ὡς τοιαύτην δ' ἐθεώρουν αὐτὴν ὡς τὴν ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου ἀναφερομένην (Ὀδυσσ. ω 378) ἀκτὴν ἡπειροῦ, μόνον δὲ τὸν Ζ' π. X. αἰῶνα οἱ Κορίνθιοι διώριξαν τὸν τὴν νῆσον ταύτην μετὰ τῆς Στερεᾶς ἐνοῦσαν ἰσθμὸν καὶ μετέβαλον οὕτω τὴν χερσόνησον εἰς νῆσον κατὰ τὴν ὀρθὴν μαρτυρίαν τοῦ Στράβωνος λέγοντος περὶ Λευκάδος.

Ἀὕτη δ' ἦν τὸ παλαιὸν μὲν χερσόνησος τῆς Ἀκαρνανίων γῆς καλεῖ δ' αὐτὴν ὁ ποιητῆς ἀκτὴν ἡπειροῦ, τὴν περατὰν τῆς Ἰθάκης καὶ τῆς Κεφαλληνίας ἡπειρον καλῶν. Αὕτη δ' ἔστιν ἡ Ἀκαρνανία. Κορίνθιοι δὲ πεμψθέντες ὑπὸ Κυψέλου καὶ Γαργάσου ταύτην τε κατέσχον τὴν ἀκτὴν καὶ μέχρι τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου προῆλθον· καὶ τῆς χερσονήσου διορύξαντες τὸν ἰσθμὸν ἐποίησαν νῆσον τὴν Λευκάδα καὶ μετενέγκαντες τὴν Νῆριτον ἐπὶ τὸν τόπον, ὅς ἦν ποτὲ μὲν ἰσθμὸς νῦν δὲ πορθμὸς γεφύρα ζευκτός, μετωνόμασαν Λευκάδα (Στράβ. Βιβλ. X).

Ἀλλ' ὁ κ. Dörpfeld ἀκριδῶς ἐνταῦθα νομίζει ὅτι εὔρε τὴν κλεῖδα τοῦ ἀλύτου τούτου αἰνιγματος, ὅπερ ἀπὸ τῶν ἀρχαίων χρόνων ἀπησχόλησε τοὺς γεωγράφους καὶ φιλολόγους, διότι παραδέχεται ὅτι ἡ Λευκάς κατὰ τοὺς Ὀμηρικοὺς χρόνους— ὡς καὶ πάντοτε— ἦτο νῆσος, πάντοτε δὲ νῆσος ἐθεωρεῖτο καὶ οὐδεὶς ποτε ὀνόμασε ταύτην χερσόνησον. Ἀκριδῆς ἐρευνα τοῦ μεταξὺ Λευκάδος καὶ Στερεᾶς πορθμοῦ, τοῦ πλέον τῶν 800 μέτρων εὗρος ἔχοντος, ἀπαδεικνύει, ὡς φρονεῖ ὁ κ. Dörpfeld, ἀληθῆ τὸν ἰσχυρισμὸν αὐτοῦ τούτου· οὐδέποτε, λέγει, ὑπῆρξεν αὐτοῦ ἰσθμὸς φυσικὸς συνδῶων τὴν νῆσον μετὰ τῆς ἀπέναντι Στερεᾶς, μόνον μεγάλην ὀχωρῆσαν ὑπὸ τῆς διὰ τῶν κυμάτων τῆς θαλάσσης προσκομιζομένης ἄμμου κατὰ τὸ βόρειον ἀκρὸν τῆς νήσου παρενέβαλλε πάντοτε ὡς καὶ νῦν παρεμβάλλει κώλυμα εἰς τὸν διὰ τοῦ πορθμοῦ πλῶν, ἀλλὰ δὲν σχηματίζει ἰσθμὸν τὴν νῆσον μετὰ τῆς Ἀκαρνανίας συνδέοντα· ταύτην δὲ τὴν ὀχωρῆσαν διώριξαν οἱ Κορίνθιοι κατὰ τὰ τέλη τοῦ Ζ' π. X. αἰῶνος καὶ

ΑΙΓΥΠΤΟΣ

Ἡ Ἱερὰ Μονὴ τοῦ Σινᾶ

ταύτην ἐννοεῖ ὁ Στράβων, ὅστις μὴ περιγράφων τοὺς τόπους ἐξ αὐτοψίας φαίνεται ὅτι ἐφάντασθη ταύτην ὡς ἰσθμόν, δι' οὗ ἡ Λευκάς συνέειχετο μετὰ τῆς Ἀκαρνανίας οὕσα οὕτω ταύτης χερσόνηδος. Ἀλλ' ἡ ταινία αὕτη δὲν ἐβράδυνε καὶ πάλιν νὰ σχηματισθῆ διὰ τῶν ὑπὸ τῆς θαλάσσης διαρκῶς φερομένων καὶ συσσωρευομένων ἐκεῖ χαλίκων καὶ ψάμμου. οὕτω δ' ὁ πόρος πάλιν ἐκλείσθη, οὕτως ὥστε κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Θουκυδίδου (111, 81, 1) ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου τὰ πλοῖα ἠδύναντο νὰ σύρωνται ὑπὲρ τὸν σχηματισθέντα τοῦτον ἰσθμόν. Διὰ τοῦτο παρίστατο ἐκάστοτε ἀνάγκη νὰ διανοίγηται ὁ πόρος, τοῦτο δὲ ἐπραξαν οἱ Ῥωμαῖοι. οἱ Ἑνετοὶ καὶ οἱ Ἄγγλοι δεσπόσαντες ἀλληλοδιαδόχως τῆς νήσου. Νοτιώτερον τῆς λωρίδος ταύτης κεῖνται σύνδεσμοὶ τινες μεταξὺ τῆς Λευκάδος καὶ Ἀκαρνανίας, ἀλλ' οὗτοι εἶναι τεχνητοὶ βραχίονες ἢ γέφυραι ἢ μεταγενέστεραι ἐπισωρεύσεις ἰλῦος ἀνήκουσαι εἰς ἱστορικοὺς χρόνους καὶ τούτου ἐνεκα μὴ δυνάμεναι νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψει δια τὴν ἐποχὴν τῶν ἔπου.

Ἐάν λοιπὸν ἡ Λευκάς πάντοτε μέχρι σήμερον ἦτο νῆσος. εἰ καὶ κατὰ καιροὺς ὁ μεταξὺ ταύτης καὶ τῆς Ἀκαρνανίας πορθμὸς δὲν ἦτο πλωτός. καὶ ἐάν λάβωμεν ὑπ' ὄψει ὅτι ἡ πρόσχωσις ἀπὸ τῶν παναρχαίων χρόνων ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον αὐξάνεται, δὲν πρέπει νὰ θεωρήσωμεν ὡς βέβαιον, συμπεραίνει ὁ κ. Dörfler, ὅτι πρὸ τριῶν χιλιάδων ἐτῶν, ὅποτε ἡ πρόσχωσις ἦτο μικροτέρα. ἡ Λευκάς εἶχε μᾶλλον ἐκπεφρασμένον νησιωτικὸν χαρακτῆρα ἢ σήμερον; Ἀλλὰ καὶ ἐν ὑποτεθῆ ὅτι ἡ Λευκάς κατὰ τὸ ἄκρον αὐτῆς δι' ὄρατοῦ ἰσθμοῦ ἦτο ἠνωμένη μετὰ τῆς Στερεᾶς (πράγμα, τὸ ὅποιον πραγματικῶς δὲν συνέβαινε) καὶ πάλιν ὁ Ὀμηρος ὡς νῆσον θὰ ἐχαρακτήριζε ταύτην, ὡς οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες τὴν Πελοπόννησον ὡς νῆσον ἀνιελαμβάνοντο καὶ νῆσον τοῦ Πέλοπος αὐτὴν ὠνόμασαν.

(Ἐπεταὶ συνέχεια).

ΑΘ. ΛΕΚΑΤΣΑΣ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΒΙΟΝ ΤΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ

Ὁ Μισσορνιὲ προσεκλήθη ποτὲ εἰς τὸν οἶκον Παρισινοῦ ἑκατομμυριούχου ἵνα συμμετάσχη ἐπίσημου γεύματος.

Ὁ ζωγράφος μετέβη καὶ παρεκάθησε μετὰ τῶν ἐπισήμων κεκλημένων εἰς πλουσίαν τράπεζαν. Τὴν στιγμὴν καθ' ἣν προσεφέροντο τὰ ἐπιδόρπια, ἡ κυρία τοῦ ἑκατομμυριούχου ἐπλησίασε τὸν ζωγράφον θέσασα πρὸ αὐτοῦ μέγα λεύκωμα ἐν τῷ ὅποιῳ οἱ καλλίτεροι ζωγράφοι τῆς ἐποχῆς, ξένοι καὶ Γάλλοι, εἶχον ζωγραφίσει διάφορα σκίτσα μετὰ τὴν ὑπογραφήν των.

— Ἐλπίζω ὅτι θὰ λάβητε τὴν καλωσύνην, εἶπε πρὸς τὸν καλλιτέχνην ἡ κυρία ἑκατομμυριούχου μετὰ γλυκύτητος, εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἐπισκέψεως μετὰ τὴν ὁποίαν ὁ οἶκος σὰς τιμᾶ, νὰ ζωγραφίσητε κατὶ εἰς τὸ λεύκωμα τοῦτο.

Ὁ μέγας ζωγράφος χωρὶς νὰ χάσῃ μίαν στιγμήν. ἔλαβε τὸ μολυβδοκόνδυλον τὸ ὅποιον εἶχε προχειρον καὶ ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν ἐζωγράφησε τὴν μορφήν ἐνὲς ἵππου.

Δὲν ἤρκεισθη ὁμῶς εἰς τοῦτο, ἀλλὰ ἔγραψε μετὰ τὰς τῶν σκελῶν τοῦ ἵππου, εἰς ἓν μέρος τὸ ὅποιον δὲν περιέπιπτεν εὐκόλως εἰς τὰ ὄμματα ἐνὲς παρατηρητοῦ τὴν ἐπομένην παρατήρησιν.

«Μετὰ αὐτὸ ἐπλήρωσα τὸ γεῦμά μου».

Κατόπιν ὑπέγραψε καὶ ἐπέστρεψε τὸ λεύκωμα εἰς τὴν εὐγενεστάτην κυρίαν.

Ἐννοεῖται ὅτι αὕτη μετὰ τὴν ἀποκάλυψιν τῆς σημειώσεως τοῦ ζωγράφου, οὐδέποτε συνεχώρησε τοῦτον, οὔτε προσεκάλεσε αὐτὸν εἰς τὰ γεύματά της ἔκτοτε.

